

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

HOUD: Voor de noodlijdenden in de kolonie Curaçao.
— Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. —
Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. —
Oost- en West-Ind. Litt.-overzicht. — Leestafels. —
Naamlijst van nieuw toetredende leden. — Mededeel-
ingen. — Officiële Berichten.

Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

ONTVANGEN GELDEN:

aan het bestuur der Afdeling Arnhem . . . f 35.—

Voor de noodlijdenden in de
Kolonie Curaçao.

De Vereeniging „Oost en West” ontving een uit-
nodiging van het Steun-comité „Curaçao”, om
hulpzaam te zijn bij de inzameling van gelden voor de
noodlijdenden in de kolonie Curaçao. Getrouw aan
hare statuten, was zij hiertoe dadelijk bereid. Een oproep
werd geplaatst in het „Koloniaal Weekblad” en
de hulp der afdelingsbesturen ingeroepen, om, door het
inzenden van intekenlijsten en ook op andere wijze
hulp, door het organiseren van muziekavonden, lezingen,
concerten, tentoonstellingen, e.d.), gelden bijeen te brengen.
Teneinde te bespreken wat in den Haag voor dit
doel zou kunnen worden gedaan, werden eenige dames en
heren uitgenoodigd tot een bijeenkomst in het gebouw
der Vereeniging, Heulstraat 17, den Haag, welke uitnoo-
ding door allen welwillend werd aangenomen.
Op deze bijeenkomst deelde de heer Jhr. J. O. de
Jong van Beeken Donk, Voorzitter van het Steun-
comité „Curaçao”, mede, dat het Comité, gedachtig
aan hetgeen de Vereeniging „Oost en West” een
vorige maal reeds voor de noodlijdenden in die kolonie
had gedaan, zich dadelijk weder tot deze Vereeniging had
gewend om hare medewerking, welke ook ditmaal wel-
willend werd verleend. Het Comité is dankbaar voor
hetgeen door „Oost en West” reeds is gedaan en nog
te worden gedaan.

De aanwezigen constitueerden zich tot een comité, het-
welk zich bereid verklaarde om in alle opzichten behulp-
zaam te zijn bij de uitvoering der plannen.

De Voorzitter van de afdeling Den Haag van de
Vereeniging „Oost en West”, de heer R. Zuyder-
hoff, deelde mede, dat het Bestuur der afdeling be-
sloten had om een concertavond te geven, waartoe mejuf-
vrouw Tilly Coenen welwillend en belangeloos hare
medewerking heeft toegezegd, en bovendien intekenlijsten
te doen rondgaan.

Thans werd besloten: 1e. tot het geven van een matinée
waar Prof. Dr. J. Boeke een lezing met lichtbeelden
zal houden over West-Indië en mevrouw Koentze,
geb. Mellink, Curaçaosche muziek zal doen hooren;
2e. tot het houden van een tentoonstelling van aquarellen
en lithographiën betreffende West-Indië, aangevuld
met voorwerpen van West-Indische kunst en huisvuil.

De Voorzitter der Vereeniging „Oost en West”, de heer
C. R. Bakhuizen vanden Brink, dankte voor de

vriendelijke woorden, door den heer Jhr. de Jong van
Beeken Donk tot de Vereeniging „Oost en West”
gericht, alsmede voor den bijstand van de dames en hee-
ren en hoopte op een goeden uitslag.

G.

Uit de O. I. Mail.

De S. I. en de pestbestrijding.

Uit Madioen schrijft men aan het „Nieuws v. d. Dag”:
Onlangs werd hier een buitengewone algemeene vergade-
ring gehouden van de afdeling der S. I. Eenige honderden
leden der vereeniging waren tegenwoordig. De regent, een
paar controleurs, de politie en al de Inlandsche ambtenaren
en hoofden der afdeling Madioen woonden de bijeenkomst
bij. Verder waren aanwezig de inspecteur van den geneesk.
dienst, een paar geneesheeren en verpleegsters, de opzich-
ters, de mantris voor de woningen-verbetering en verder
personeel van de pestbestrijding.

De regent opende de vergadering en zette in een rede het
doel der bijeenkomst uiteen. Een ieder zou in de gelegenheid
worden gesteld om de bacillen, welke de pest veroorzaken,
te aanschouwen.

Spreeker achtte het noodig om in een groote bijeenkomst
die ziekte, welke reeds zooveel ellende te weeg bracht, te
bespreken, evenals de middelen, welke door het Gouverne-
ment worden aangewend ter bestrijding, opdat men algemeen
zou vertrouwd raken met de bedoelingen van het bestuur
en het personeel der pestbestrijding.

Van de S. I.ers, die, naar spreker vertrouwd, steeds het
goede voor oogen hebben, verwachtte hij de noodige mede-
werking.

De regent zei verder, dat in deze vergadering een ieder
vrij voor zijn meening kon uitkomen, grieven voorbrengen,
voorstellen doen, enz. Daarna hield de inspecteur een uitvoe-
rige lezing over de pest, de verschijnselen waaraan zij te
herkennen valt en het verloop der ziekte. Hij wees er met
nadruk op, dat het de ratten zijn, die pest veroorzaken en haar
voortplanten en dat een ieder zooveel mogelijk de ratten uit
de huizen moest bannen en verdelen. Kortom: het gansche
program der systematische pestbestrijding werd behandeld.

Hierna volgde debat.
Een der S. I.ers voerde aan, dat de pestlijders in de barak-
ken niet behoorlijk werden verzorgd en verpleegd en zelfs
voor hun ligging geen matje of hoofdkussen bezitten.

Een andere S. I.ër vroeg of het opnemen in de barakken
alleen Inlanders gold, want het was hem bekend, dat eenige
Europeanen, bij wie pestgevallen waren voorgekomen, noch
hun bureaun naar de barakken waren gezonden.

Sommige leden van de S. I. hadden het over het sollen
met de lijken van aan pest gestorvenen, welke soms zoo lang
boven aarde moesten blijven.

Eindelijk kwam men tot de volgende besluiten:
Wanneer na verloop van 24 uren een lijk nog niet door
den geneesheer, is geschouwd, mag het begraven worden.

In de barakken zullen de pestlijders behoorlijk worden ver-
zorgd. Ten opzichte van het opnemen in de barakken wordt
geen onderscheid gemaakt tusschen Europeanen en Inlanders.

De opnieuw op te zetten woningen en andere gebouwen
geschieden overeenkomstig de voorschriften van den dienst
der pestbestrijding.

De regent droeg, alvorens de vergadering te sluiten, al
zijn onderhebbende Inlandsche ambtenaren en hoofden op
om alle klachten en grieven, betrekking hebbende op de pest,
te onderzoeken.

Voor den dienst der pestbestrijding is deze vergadering
zeker van eenig nut geweest.

Dienstreis.

Het hoofd van plaatselijk bestuur te Batavia, de heer C.
Canne, vertrok half Jan. j.l. naar de Duitseilanden. Hij
werd vergezeld van den oud-resident J. W. Mesman, den
beheerder van de Bataviasche afdelingsbank, welke instel-
ling naar bekend aan de bevolking der eilanden belangrijke
credieten heeft verleend ter bevordering van de klapper-
cultuur en de vischvangst.

Een spoorweg op Poeloe Laoet.

Men schrijft aan het „Soer Handelsbl.”:
Nauwelijks heeft de overname der bezittingen van de Steen-
kolonij, Poeloe Laoet door den Staat plaats gehad in het
najaar van 1914, of het dep. van gouv. bedrijven denkt met
lofwaardigen ijver aan nieuwe ontginningen op Poeloe Laoet.
De totale productie van 102.331 ton over 1 Januari tot

ultimo November 1914, dus tot kort na de overname, acht
het departement niet voldoende.

Afgescheiden daarvan moet dadelijk gedacht worden aan
een regelmatig afvoer van kolen en opvoer van materialen
naar en van de afscheepplaats, gelijk indertijd de bouw van
den Padangspoorweg noodzakelijk bleek voor de ontginning
van de Ombilinkolenvelden.

In navolging van de Billitonmij., die in het district Mang-
gar op Billiton den circa 15 K.M. langen stoomtramweg
Lipatkadjang—Merak heeft doen bouwen, zoekt het dep.
van G. B. thans een tracé voor een spoorwegverbinding van
de kolonijmijnen bij Stagen naar een nieuwen ontginningsetel.
De hoofdinspecteur der S. S. Van Sandick, is met de op-
name belast.

Havengeld voor schepen in een vluchthaven.

Zooals bekend is, hebben na het uitbreken van den Euro-
peeschen oorlog verschillende Duitsche schepen een schuil-
plaats in N.-Ind. havens gezocht, o.a. te Tandjoeng Priok,
Tjilatjap en Makassar, waar sedert 1 October 1914 havengeld
geheven wordt.

Op verzoek van de belanghebbenden is thans door de rege-
ring eene beslissing genomen omtrent de vraag of, en zoo ja,
welk havengeld voor die schepen verschuldigd is.

Beslist is, dat voor zoover die schepen op voormelden datum
zich in genoemde havens bevonden en na dien overgegaan
zijn tot het lossen van lading, daarvoor het gewone tarief
verschuldigd is, dat echter ook bij een langer verblijf dan 3
maanden na 1 October in die havens niet opnieuw havengeld,
volgens dat tarief, betaald behoeft te worden, maar wel de
in de betrokken reglementen bedoelde vaste som, totdat de
schepen de havens verlaten of totdat zij overgaan tot laden
en lossen, in welke beide laatste gevallen het gewone tarief
weder toepassing zal vinden.

Eene Chauffeursschool.

Reeds vroeger maakte „De Javabode” melding van het
voornemen van eenige bekende automobilisten te Bandoeng
om aldaar eene chauffeursschool op te richten, waarvoor
o.m. aan de regeering eene maandelijksche subsidie van f 100
was gevraagd.

Naar dit blad thans vernam is aan de adressanten te ken-
nen gegeven, dat geen termen zijn gevonden aan hun verzoek
gevolg te geven, ook in verband met het voornemen om aan
de ambachtsschool voor inlanders te Batavia een chauffeurs-
cursus te verbinden.

Uitbreiding departement B.B.

De belangrijke uitbreiding van het departement B.B.,
waarmede beoogd wordt huisvesting te verschaffen aan ver-
schillende onder dat departement ressorteerende diensten,
die thans in huurhuizen zijn ondergebracht, werd in verband
met de door de tijdsomstandigheden geboden zuinigheid stop-
gezet.

Thans is echter dit werk hervat, zoodat de voltooiing daar-
van spoedig kan worden tegemoet gezien.

Een Rubbermarkt te Batavia.

Op 15 Jan. j.l. vond in het gebouw der Handelsvereeniging
te Batavia een vergadering plaats tot bespreking van het
reeds door ons ingeleide onderwerp: Een Rubbermarkt te
Batavia?

Aanwezig was een zestigtal heeren, waaronder de directeur
van landbouw, de heer Lovink, en vertegenwoordigers
van het dep. van landbouw.

Het onderwerp werd van alle kanten besproken.
Ten slotte werd een comité benoemd, bestaande uit de
heeren Loudon, Van Maanen, Bussel (Macl. Watson) Kan,
Van Bennekom, Meyboom en Guthrij, met den heer Van der
Leemkolk als secretaris, welke alle plannen zal uitwerken,
ontwerpstatuten etc. zal maken, teneinde te geraken tot de
maatregelen noodig voor de stichting van een rubberhandel.

Een tweede vergadering zal dan de directie aanstellen en
het verdere regelen, noodig voor de stichting van een rubber-
markt te Batavia.

Telegrammencensuur.

Sedert het uitbreken van den oorlog werden te Banjo-
wangi eenige censors geplaatst voor het controleerder tele-
grammen; via het daar gevestigde Easternstation verzonden,
dat een kabel naar Port Darwin en Singapore bedient. Thans
zijn daar nog drie 2de klasse en twee 3de klasse compiezen
geposteerd. Aanvankelijk gebeurde het meermalen dat tele-
grammen moesten worden aangehouden. Den laatsten tijd
echter is dit, — het station geeft gemiddeld 180 tot 208 tele-
grammen per dag over —, een groote zeldzaamheid.

De nieuwe resident van Menado.

De tot resident van Menado, ter vervanging van wijlen

Hoff, van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hoff, van H. M. de Kon.-Moeder

den heer Ph. J. van Marle, benoemde van buitenlandsch verlof terugverwachte assistent-resident W. F. J. Kroon, behoort tot de jongere ambtenaren van dien rang. Niet minder dan 28 collega's zijn door diens benoeming voorbijgegaan. Evenals de residenten van de Oostkust van Sumatra de heer S. van der Plas, die in November 1913 en van Palembang, de heer D. A. F. Brautigam, die in April 1914 als zoodanig optraden, is hij in het laatst van 1891, dus ruim 23 jaren geleden, in dienst getreden.

De heer Kroon staat in de ranglijst 22 nummers lager dan de laatstelijk, in Augustus van het vorig jaar, tot resident van Bali en Lombok benoemde, doch eerst in het laatst van November als gewestelijk bestuurder opgetreden heer L. U. van Stenis.

Na de lagere rangen bij het binnenlandsch bestuur te hebben doorlopen, werd de heer Kroon in het midden van 1905 benoemd tot secretaris van Palembang, welke betrekking hij echter slechts één jaar bekleedde en daarna wegens langdurigen dienst met verlof naar Europa ging.

Na terugkomst in het midden van 1907 geplaatst in de residentie Bali en Lombok, toonde de heer Kroon meer dan gewone bestuurshoedanigheden te bezitten. Zijn terrein van werkzaamheid gedurende verscheidene jaren was de afdeling Zuid-Bali, naar bekend in korten tijd tot eene der bloeiendste streken van de buitenbezittingen geworden.

Eerst als controleur van de onderafdeeling Tabanan, daarna van de onderafdeeling Karangasem, werd hij in het midden van 1909 tijdelijk assistent-resident van de o.m., die onderafdeelingen omvattende afdeling Zuid-Bali en met 1 Januari 1911 definitief van de toen voor goed gevormde afdeling van dien naam. In laatstgenoemd jaar werd hem het officierskruis in de Oranje Nassau toegekend wegens de vele diensten, door hem in het belang van zijn bestuursressort bewezen.

Tot in het begin van 1913 bleef hij te Den Pasar werkzaam, waarna hij ter beschikking werd gesteld van den gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden. Na slechts ruim 1 jaar als zoodanig te hebben gediend, vertrok hij in de maand Juni van het vorig jaar met verlof naar Europa, om bij terugkomst zijne nieuwe functie van resident van Menado te aanvaarden.

In dit gewest, waar veel valt te verrichten op het gebied van wegeaanleg, irrigatie, ontwikkeling van de particuliere landbouwindustrie, zal de heer Kroon een ruim veld van werkzaamheid vinden.

Een Chineesch Huwelijksfeest.

Ter gelegenheid van het huwelijk hunner dochter Tan Siang Tja Nio met den heer Liem Joe Tik, zoon van den luitenant-titulair der Chinezen te Solo, gaven de oud-luitenant der Chinezen te Soerabaja, de heer Tan Hie Sioe en diens echtgenote een schitterende soiree in hun nieuw gebouw woonhuis op Dingo, hetwelk bij deze gelegenheid tevens werd ingewijd.

Het was overal: zien en bewonderen, zoo schrijft het „Soer. Hdbld.". De monumentale fontein op het voorerf, geflankeerd door dito bloemenstandaards, alles gedragen door granieten kolommen, waarop ook de voorgalerij rust, gaven reeds dadelijk een indruk van rustige stabiliteit. De uitgestrekte binnen- en achtergalerij, beide in ware bloemenhoven herschapen, vormden een tweetal zalen als een uitfeestpaleis.

In één woord: de bouwmeesters der prachtige behuizing, de heeren Pinédo en Job, hebben met dit gebouw en zijn complexen een treffend beeld gegeven van hetgeen zij op bouwkunstig gebied vermogen.

Voor het bijwonen der soiree waren circa 500 uitnodigingen verzonden, waaraan door ver over de 400 genoodigden gevolg werd gegeven, die hulde kwamen brengen aan bruid en bruidegom.

Onder de genoodigden bevonden zich tal van plaatselijke autoriteiten, terwijl de Europeesche zoowel als de Chineesche handel sterk vertegenwoordigd waren. Opgemerkt worden de assistent-resident van politie, de heer Schippers met diens echtgenote; de vice-president van den Raad van Justitie, mr. Simon Van Leeuwen met echtg.; de hoofdcommissaris van politie; de regent met de raden ajoe e.a.

Het feest werd opgeluisterd door voordrachten der dames Pool en Stokhuijzen, die met de heeren Philippeau en Hoffman onder leiding van maestro Mario Paci met het geven van vocaal kwartetten hun belangloze medewerking verleenden. De muziek van het 7de bataljon speelde even verdienstelijk.

De bruidsgeschenken vormden in hun veelheid en pracht een ware expositie.

Bij het binnenkomen van het bruidspaar werd hun door het kwartet een jubellied toegezongen, waarna het bruidslid uit de Lohengrin volgde.

Toen het oogenblik van toasten was aangebroken, sprak de heer Schippers een heilwensch uit voor de bruid en haar echtvriend en tevens voor de wederzijdsche families, welke toespraak werd beantwoord door den gastheer, die in z'n speech nog even den oorlog in Europa releveerde en daarbij de vurige hoop uitsprak, dat Nederland van de oorlogsweeën bevrijd zou mogen blijven.

Om ruim elf uur werd een prachtig vuurwerk afgestoken, waarvan behalve de gasten duizenden in den omtrek genoten.

Tot diep in den nacht duurde het zeer geanimeerde feest. De gebouwen, die in gewone tijden gasverlichting hebben, waren zoowel binnen als buiten gehuld in een elektrische illuminatie, geleverd door de firma Lindeteves-Stokvis en bestaande uit meer dan 2000 gloeilampen, benevens een aantal hoogkaarsige Philips-half-Watt-lampen. Alleen de stoelen van bruid en bruidegom waren verlicht door 150 kleine elektrische gloeilampjes.

Suriname.

„De West" van 19 Januari geeft een verslag van de stille feestviering van de Surinaamsche Bank bij gelegenheid van haar 50-jarig bestaan. Wegens de tijdsomstandigheden had men zooveel mogelijk uiterlijk vertoon vermeden; het moest een stille, ingetogen herdenking zijn.

„Toch wapperde, voor zoover het natte weer zulks toeliet, de driekleur boven 't gebouw en heerschte binnen een gezellige stemming."

Het personeel werd met een gratificatie bedacht, terwijl schenkingen tot een gezamenlijk bedrag van f 1000.—, ten deel vielen aan de verschillende plaatselijke armbesturen, Bethesda en de Gerardus Majella-stichting.

Na 10 uur gaf de directie een drukbezochte receptie, waarop de Gouverneur, vele hoofdamttenaren en andere autoriteiten en de voormannen op het gebied van handel en nijverheid verschenen.

Onze kolonie is arm aan instellingen van eenigen levens-

duur, instellingen, die een eervolle plaats in de koloniale maatschappij veroverd hebben. Het is daarom een feestviering waard wanneer een nuttige instelling na een halve eeuw van leven in bloeienden toestand verkeert. Wij hopen dat de Bank spoedig haar arbeidsveld moge uitbreiden.

Eenigen tijd geleden spraken wij in het Koloniaal Weekblad den wensch uit, dat de Bank bij gelegenheid van haar 50-jarig bestaan een gedenkboek zou uitgeven, waartoe de jaarverslagen de stof konden leveren. Dat had een belangrijk stuk economische geschiedenis van de kolonie kunnen geworden zijn. Onze wensch is niet, — misschien mogen wij zeggen nog niet — vervuld.

De „Suriname-Commissie" had in haar in 1911 verschenen rapport de wenschelijkheid betoogd van de herziening van de Surinaamsche wetgeving betreffende het beheer der domeinen en de uitgifte van gronden.

De Minister van Koloniën, De Waal Malefijt, benoemde bij resolutie van 19 Maart 1913 eene commissie om van advies te dienen omtrent de voorstellen der Suriname-commissie en om c. q. de vereischte voorstellen in verband daarmee in te dienen. In het eind van December heeft de commissie rapport uitgebracht, gedrukt ter Algemeene Landsdrukkerij. Het is een omvangrijk stuk, dat vele belangrijke beschouwingen en voorstellen bevat.

De eerste paragraaf geeft een uittreksel uit het rapport der Suriname-Commissie. Daarop volgt een overzicht van de vormen van gronduitgifte in Suriname, waaraan zijn toegevoegd interessante geschiedkundige beschouwingen over het recht van „allodialen eigendom en erfelijk bezit" in de kolonie. Daarna worden eenige hoofdstukken gewijd aan de vervanging van den allodialen eigendom door eigendom volgens het Burgerlijk Wetboek, aan de omzetting van huur in erfpacht, aan de uitbreiding van het zogenoemde recht van kosteloos gebruik, aan de oprichting van waterschappen, aan de terugbrenging van verlaten plantages tot het domein en aan de invoering van een grondbelasting. Twee belangrijke paragrafen handelen over het verband tusschen topografische en kadastrale opnemingen en over de invoering van een kadaster.

Onze eindindruk is dat het nog lang zal duren vóór dat de voorgestelde maatregelen ingevoerd worden, aangenomen dat de Minister van Koloniën zich daarmee vereenigt. Waarschijnlijk toch zal eerst het advies gevraagd worden van het Koloniaal bestuur, waarop natuurlijk veel heen- en weergeschiedt volgt.

Den 17n Februari is in de Eerste Kamer de Surinaamsche begroting voor 1915 aan de orde geweest.

Zonder debat en zonder hoofdelijke stemming is ze den hamer gepasseerd. Na de uitvoerige schriftelijke gedachtenwisseling was er misschien geen lust tot debat, hoewel o. i. nog menig punt opheldering behoefde. De tijdsomstandigheden zullen ook wel niet zonder invloed geweest zijn op dit algemeene stilzwijgen.

Wij laten hier volgen een overzicht van den uitvoer der voornaamste producten in 1914. Ter vergelijking worden ook de cijfers over 1913 medegedeeld.

		1914	1913
Balata	K.G.	675.654	1.185.932
Bacoven, versche,	Bos	73.161	136.869
Bacoven, gedroogde,	K.G.	45.210	113.094
Cacao	K.G.	1.893.449	1.528.379
Goud, ruw	Gr.	527.508	856.768½
Hout	M ³ .	1.903	3987
Hout, letter	K.G.	104.009	112.486
Huider	K.G.	53.935	45.863
Koffie	K.G.	373.520	206.578
Rum 50 %	L.	1.199.724	982580
Suiker Vac. 1e pr.	K.G.	12.063.259	9.858.489
Suiker naproduct	K.G.	556.870	849.822

Hoewel deze staat geen zuiver beeld geeft van den werkelijken toestand, doordien de oorlogstoestand het uitvoeren van balata en goud belemmert — er zijn nog duizenden kilo balata en honderden kilo goud in de kolonie aanwezig, wachtende op uitvoer — blijkt uit de cijfers, dat 1914 geen slecht jaar was. Het is het gebrek aan circulerend geld, dat de malaise in de kolonie heeft verhoogd.

Curaçao.

In de Curaçaosche bladen van 16—23 Januari j.l. lezen wij hoe de twaalf Heeren, door den Gouverneur in commissie benoemd, begonnen met de collecte bij de gegoede ingezetenen van Willemstad en de niet onbelangrijke som van ± f 5300 bijeen kregen.

Waar ± 12000 Gld. werd opgezonden naar Nederland voor het „Koninklijk Nationaal Steuncomité" werden dus ook de eigen armen niet vergeten. Ze werden wel reeds sinds maanden geholpen door het kleine Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen", maar nu de nood meer algemeen is geworden, moet ook op meerdere hulp kunnen worden gerekend.

Voor het Gouvernement zelf blijft er dan nog genoeg te doen over in den vorm van werkverschaffing. Dat kost wekelijks een aardig sommetje.

De „Amigoe" merkt op:

„Het verdient aanbeveling, dat er op de Begroting een

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
• STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.

LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-Gravenhage.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnel. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoort te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSMA.

TIMMERS & FOEKENS

IN

EFFECTEN en ASSURANTIËN

Laan van Meerdervoort N°. 237

TEL. HAAG 8017.

Informatie-Bureau voor Indische Fondsen.

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 Den Haag

In 1913 slaagden ONDER MEER voor:

Eind-ex H.B.S. 5 j. c. 6 leerl. — Cand. O.I. ambt., 1 leerl. — Milit. Acad. te Breda 2 leerl. — Instit. voor de Marine 1 leerl. — Cadettensch. Alkmaar 4 leerl. — Middelb. Kol. Landbouwsch. te Deventer 4 leerl. — Machinistensch. van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerl. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerl. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerl.

In 1914 slaagden o.a. 7 leerlingen voor Eind-ex. H.B.S. 5 j. c. en 3 leerlingen voor 1ste klasse Gymnasium.

Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

ROTTERDAM - BREDA

GESCHER & KEMPER

AMSTERDAM - ARNHEM

TAPIJTHANDEL EN COMPLETE MEUBILEERING

VLAMINGSTR: 22. DEN HAAG

beste post voor armenzorg en werkverschaffing worde geplaatst.

Onze Kolonie telt op de zes eilanden te samen een bevolking van ruim 56000 zielen. Zonder overdrijving kunnen er zeker 50000 tot de armen gerekend worden. Menschen, die geven kunnen in tijd van nood en algemeene armoede, zijn er nog geen 600."

Uit Aruba wordt gemeld:

„De bevolking is natuurlijk zeer dankbaar voor wat het Gouvernement doet ter verlichting van den algemeenen nood, maar niet genoeg kan worden herhaald, dat deze nood zeer, zeer groot is. Vooral de scheurbuik maakt veel slachtoffers. Aan versch' zoet water, versch vleesch en plantaardig voedsel heerscht groot gebrek.

Het brakke water, 't gezouten vleesch en het totale gebrek van groenten en vruchten bevordert de verspreiding van scheurbuik.

Dr. Hopkins, de tweede dokter voor Aruba, zal er al heel veel werk vinden.

Gelukkig komt er ook wat meer werk en daarmee verlusten voor den kleinen man op Curaçao. Zoo lezen wij: „Het Ned. stoomschip „Maas”, gezagvoerder Kooymans, groot 1118 M3, netto, aangekomen den 11en Jan. j.l. van St. Vincent (Kaap Verdische eilanden) heeft te Newport op Curaçao eene lading 1.671.320 KG. phosphorzure kalk ingeladen en is den 16en d.a.v. vertrokken met bestemming naar Rotterdam.

Nu zijn weder 90 man aangenomen voor de werkzaamheden op Sta. Barbara.

De „Amigoe” schrijft

Den 20sten Jan. j.l. verspreidde zich het treurig bericht, dat de mooie Italiaansche boot „Bologna”, van „La Veloce”, voor het eerst de route nemend van Ponce naar hier, aan de Noordkust van ons eiland bij de „San Pedrobaai” op de rotsen was geloopen. Deze stranding had plaats des nachts ongeveer twee uur.

Het was een zeer donkere, mistige nacht. De lage Noordkust van ons eiland, waar geen boom of huis eenig erkenningsteeken geeft, is in den donker heelemaal niet te onderscheiden van de grijsgrauwe zee. Daarbij stond er veel stroom en was de zee hoog.

De draadlooze van de „Bologna” seinde onmiddellijk om hulp. Gelukkig lag de Hollandsche kruiser „Jacob van Heemskerck” in onze haven, die 's morgens vroeg zee koos met den vertegenwoordiger van het Agentschap „La Veloce”, de heer C. S. Gorsira JPEz. aan boord.

Zoodra onze kruiser bij het schip was aangekomen, werd allereerst beproefd het van de rots af te trekken, maar de sterke kabels braken tot driemaal toe, 't schip zat te vast.

Toen werd veel van de vracht in zee gegooid om het schip lichter te maken. Pontjes of lichters kunnen moeilijk op deze woeste kust, waar het altijd geweldig brandt en spookt, langs zij komen om de vracht over te nemen. Dezelfde moeilijkheid bestond ook voor de reddingsbooten der „Heemskerck”. Maar onze Jantjes hebben denouden roem van Holland hoog gehouden en zich kranig en dapper gedragen. Alle passagiers werden veilig naar de „Heemskerck” overgebracht, wel niet zonder ongelukken en moeilijkheden. Maar onze Jantjes sprongen parvoles de zee in, als er iemand te water lag en wisten zoo allen te redden.

Van de bagage werd veel aan wal gebracht in een mandje langs een kabel, van het schip naar den wal gespannen. Er zat ook wel eens een mannetje in het mandje. De kabel brak en mandje en mannetje vielen in zee. In den oogwenk werden den drenkeling zooveel touwen en boeien toegeworpen, dat 'hem onmogelijk was te verdrinken en hij zich zelf gemakkelijk redden kon.

Den volgenden morgen kwam de „Heemskerck” met de passagiers, de Officieren en de bemanning der „Bologna” aan boord onze haven binnen, onder buitengewoon groote belangstelling van het publiek, dat aan weerszijden de kade vulde.

De pogingen om het schip nog vlot te krijgen, moesten worden opgegeven. Het is op verschillende plaatsen lek geslagen; de machinekamer staat al onder water.

De auto's hebben dezer dagen goede diensten bewezen. Honderden menschen zijn wezen kijken, ofschoon de plaats der stranding wel 4 à 5 uur van de stad verwijderd ligt. Ook de vracht-auto sleept heel wat bagage stadwaarts. Dit geeft arbeid aan de Curaçaosche werklieden.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Inl. leden der Gemeenteraden. Dat de „S. I.” meer en meer gewaardeerd wordt, kan wel hieruit blijken, zoo schrijft de „Sinar Sumatra”, dat in den laatsten tijd de presidenten van deze vereenigingen tot leden van gemeenteraden werden verkozen. Raden Kanapi Notodirdojo, president van de S. I. te Batavia, was de eerste, die als zoodanig lid werd van den gemeenteraad te Batavia. Daarna is Raden Soedjono, assistent wedono te Semarang en president van de S. I. aldaar, lid geworden van den gemeenteraad van Semarang, en nu is er sprake van om Raden Achmad, lid in de redactie-commissie van de „Oetoesan Hindia” en president van de S. I. te Soerabaja, lid van den gemeenteraad aldaar te maken. Op verschillende andere plaatsen, o.a.

in de residentie Kediri, moeten volgens bovengenoemd blad, ook reeds presidenten S. I. lid van gemeenteraden geworden zijn.

De S. I. in Palembang en Benkoelen. De „Pantjaran Warta” geeft een verhaal van de reis van zijn hoofdredacteur G(oenawan), tevens hoofdleder van de S. I. te Batavia, naar Benkoelen, waaraan in 't kort het volgende ontleend wordt: G. kwam den 9en November 1914 te Benkoelen aan, toen gelijktijdig de mare zich verspreidde, dat verscheidene Inlanders uit de Palembangse Bovenlanden tot de S. I. waren toetreden en nu in Benkoelen of in de Lampons aansluiting zochten, de meesten hunner daarvoor naar Benkoelen waren gekomen; maar dat het Bestuur nog geen toestemming durfde of wenschte te geven tot de oprichting van een S. I.-bond (Benkoelen-Palembang) te dezer plaatse (Benkoelen). In werkelijkheid waren reeds duizenden inlanders uit het binnenland van Palembang lid van de S. I. geworden. Den 30en November 1914 werden hij en de president van de S. I. te Benkoelen ontboden, om met den Controleur en den Demang te overleggen, wat in 't belang van deze Palembangers gedaan kon worden. De eerste vraag, die de resident aan den president deed, was: waarom de Inlanders van Palembang in de S. I. van Benkoelen moesten worden opgenomen? Een bepaalde reden was daarvoor niet, werd tot antwoord gegeven, evenmin voor uitsluiting van Inlanders uit andere gewesten.

Aan G. vroeg de resident met welk doel hij naar Benkoelen was overgekomen. „Als reden van mijn overhaaste komst gaf ik op — zoo antwoordde G., die hier verder aan het woord wordt gelaten — het bericht, dat mij bereikte, van het groote aantal Palembangers, dat zich te Benkoelen bij de S. I. aldaar wilde aansluiten. Ik wenschte den waren toestand te onderzoeken: waar noodig verkeerde opvattingen bestrijden, de zaak goed toelichten, den lieden rust en ordelijkheid voorhouden en zulks in het belang van het land en van het volk zelf in de eerste plaats.” De politie had vanwege den grooten toeloop van Inlanders uit Palembang, de zaak van de S. I. te Benkoelen doen stop zetten. Wij, president S. I. en ik — zoo vervolgt G. het verhaal — waren het met den resident eens, om geen Inlanders uit Palembang in Benkoelen voor de S. I. aan te nemen. De resident van Benkoelen had zijn collega van Palembang reeds telegraphieerd om de Inlanders in zijn gewest te verbieden voor dit doel naar Benkoelen te gaan. En toch die menschen deden der politie in Benkoelen geen overlast aan. Zij waren vrijwillig overgekomen, gedroegen zich ordelijk. De handellaren en waerhouders trokken er voordeel van. De rijst (nasi)-verkoopers verdienden wel f 15—f 20 daags. Van diefstallen werd niet vernomen. De resident deelde verder mede, dat hij de zaak van den Imam en Ketib van Kepahiang, die door den controleur aldaar waren ontslagen, blijkbaar alleen, omdat zij lid van de S. I. waren geworden, had onderzocht en hen toen weder in hunne betrekking had doen herstellen. De Inlanders van Palembang waren wel teleurgesteld, dat zij geen lid van de S. I. van Benkoelen mochten worden en onverrichter zake naar hunne woonplaatsen moesten terugkeeren. Toch voldeden zij zonder enig verzet aan den wil van den Resident, welke hun door ons (pres. S. I. en mij: G.) duidelijk werd gemaakt. Mij kwam 't zelf onbegrijpelijk voor, waarom deze menschen juist naar Benkoelen waren gegaan, de kosten en moeite van een reis van 4 à 5 dagen er voor over hadden gehad. Te Kepahiang kon ik mij overtuigen hoe rustig duizenden Inlanders terugkeerden en nogmaals duizenden, die aankwamen, ook weer terug moesten keeren. Daar had ik een ontmoeting met den Controleur. Den 1man, dien hij ontslagen, maar op last van den Resident opnieuw had aangesteld, had hij f 10 cadeau gegeven. De Inlanders daar gaven alleen te kennen, dat zij verblijd waren met het bestaan van de S. I. Achtereenvolgens werden bezoeken gebracht te Tjoeroep, Padang Oelak Tandong, Moeara Belitie en Tebing Tinggi. Overal trof ik denzelfden toestand aan, denzelfden geestdrift voor de S. I., hetzelfde verlangen om een afdeling van de S. I. op te richten. Ik antwoordde, dat ik daarvoor niet gekomen was (akan bikin S. I.).

Op laatstgenoemde plaats werd de toeloop van de menschen, die mij kwamen spreken, zóó groot, dat het voor mij en mijn gastheer lastig begon te worden. Ik verhuisde naar Mas Wachjoedi, schrijver B.O.W. in de ben-teng (fort), waardoor de menschen werden tegengehouden, daar zij niet in het fort werden toegelaten. Ik ging vervolgens ook nog naar Lahat en Moeara Enim. Ook daar dezelfde belangstelling voor de S. I. Ook daar had men reeds verzocht een afdeling van de S. I. op te richten, wat vooralsnog niet werd toegestaan. Nu hadden zij zich tot den G. G. gewend eerst per request, daarna per telegram, omdat op het request nog geen antwoord werd ontvangen. Mijn vriend Hadji Tahir maakt er nu in Moeara Enim veel werk van. Maar 't schijnt, dat hij bij de politie zwart gemaakt wordt, die hem daarom tegenwerkt. Om een haverklap wordt hij op 't politiekantoor geroepen en voor allerlei kleinigheden beboet. Te Moeara Enim kreeg ik van den controleur een brief, luidende: Namens den Resident van Palembang deel ik u mede, dat indien U ZHEdGestr. nog wenscht te spreken, dat uiterlijk den 7 dezer (December) te doen in verband met 's Residents vertrek naar Batavia op den volgenden dag. De brief was geteekend, bij afwezigheid van den controleur van Lematang Ilir, door den tijdelijk waarnemenden klerk. Ik had n.m. bij den Resident van Benkoelen er over gesproken, dat ik gaarne den Resident van Palembang zou willen ontmoeten. Zelf had ik het verzoek daar-

Nutskweekschool voor Onderwijzeressen te NIJMEGEN.

Het Bestuur maakt bekend, dat met **3 Mei a.s.** gelegenheid is tot plaatsing van **nieuwe leerlingen** in **alle klassen.**

Ouders of voogden van candidaten worden verzocht zich aan te melden vóór **15 Maart a.s.** bij den Directeur der School, *Guyotstraat 11.*

Op aanvraag worden prospectussen toegezonden. De datum van het toelatingsexamen wordt nader bekend gemaakt.

Ruime gelegenheid tot huisvesting van leerlingen bij beschaafde families in de stad.

Des avonds vinden de leerlingen gelegenheid om aan de school, onder deskundig toezicht, het **huiswerk** te maken.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding **L. O.** en **M. O. Teekenen.**
Onderwijs in **Etsen, Schilderen** en **Kunstnijverheid.**
Spreekuur: *Dinsdag 2—3 uur.*

Directie: **W. H. BIK.**
J. VAANDRAGER.

S. J. ROTTEVEEL, GALILEISTRAAT 58 hoek Beeklaan,

beveelt zich aan voor levering van alles op het gebied van

Koloniale Waren - Comestibles.

TELEFOON 3197.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 .. .. 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

C. H. C. PLEMPER VAN BALEN.

VALKENBOSCH APOTHEEK.

Valkenboschlaan 50 DEN HAAG Telef. 7384.

Gebruikt: PURGAL het beste en zachtste laxemiddel. Veroorzaakt geen kramp, is aangenaam van smaak en onschadelijk. Per doos à 30 tabletten **30 cts.** Buiten Den Haag met 10 cts porto verhoogd.

1ste Rotterdamsche
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma **COSTER VAN VOORHOUT & Co.**
te Soerabaja.

toe niet gedaan. Maar wel zal, geloof ik, de resident van Benkoelen dit mijn verlangen hebben overgebracht. Vandaar naar alle waarschijnlijkheid deze brief. Het was daarom dubbel jammer, dat ik aan deze uitnodiging geen gevolg kon geven. Ik telegrafeerde, dat er geen bootgelegenheid was en ik dus onmogelijk kon komen. Den 9en December werd ik bij den Controleur van Moeara Enim geroepen. Hij informeerde naar mijn reisplannen, maar daarna vroeg hij met de „Pantjaran Warta” in de hand, of ik daarvan de hoofdredacteur was. „Ja”, zeide ik. Hij wees toen op een artikel, getiteld: „Is dit geen willekeur?” ondertekend met G. en vroeg: „Is die G. niet de aanduiding van uw naam?” „Deze vraag kan ik slechts tegenover den Officier van Justitie beantwoorden”, zeide ik. De Controleur: „Jawel, maar het publiek en ik willen ook graag weten met wien men te maken heeft en of wij al dan niet met leugenachtige berichten te doen hebben.” G.: „Wat ’t publiek daarvan zeggen wil, kan mij niet schelen. In alle kranten kan men ware en onware berichten lezen. Wat de „Pantjaran Warta” betreft, daarover zal ik mij, als ’t te pas komt, bij den Officier van Justitie verantwoorden.” C.: „Hebt ge een pas bij u?” G.: „Ja, maar met opzet heb ik hem nog niet laten aftekenen, omdat ik hier nog geen drie dagen vertoefde, en op den pas is bekend gesteld, dat vertooning aan- en aftekening door den betrokken ambtenaar alleen noodig is, als men langer dan drie dagen op de plaats verblijft.”

Toen de Controleur den pas had ingezien, stelde hij daarop de volgende aantekening: Gezien voor aankomst te Moeara Enim op den 8en December 1914 en vertrek vandaar op den 12 d.a.v. per Ogan II. Moeara Enim 9 December 1914. De Controleur w.g. W. Bakker.

Van dezen pas werd geen aantekening gehouden in een register, zooals op Java geschiedt. De Controleur was heel beleefd, maar ik kreeg tijdens het onderhoud geen stoel. Ik heb reeds meer bezoeken afgelegd bij residenten, ass. residenten en controleurs, die mij steeds een stoel presenteerden. Zelfs toen ik bij den G. G. op audiëntie kwam, mocht ik op een stoel plaats nemen. Het bezoek bij den controleur had eigenlijk geen nut. De vraag naar den schrijver van het bewuste artikel had wel achterwege kunnen blijven. Het waren bekende zaken, niet te ontkennen. Den 11en December kwam ik te Palembang. Het zaad door mij van de S. I. rondgestrooid is welig opgeschoten. Waarom de resident haar in de bovenlanden van Palembang nog niet erkennen wil, is mij een raadsel. Er wordt verteld, dat de groote toeloop in de bovenlanden voor de S. I. daaraan is toe te schrijven, dat de Inlanders gaarne werden aangenomen nog vóórdat zij tegen de cholera, die er heerschte, werden ingeënt: („di tjap b a b i”, heet het daar onder de bevolking); want dan zouden zij niet worden toegelaten. De politie verdenkt er het een of ander bestuurslid van de S. I. van, dat hij dit praatje heeft rondgestrooid, om daardoor vele leden te werven. Maar ik denk, dat de anti-S. I. weer bezig is geweest om te stoken en te lasteren.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Diefstallen. In de „Perniagan” wordt geklaagd over de vele kleine diefstallen tegenwoordig in de kampongs, vnm. van kippen en eieren. De kampongbewoners in Batavia weten niet meer hoe zij hunne goederen tegen dergelijke diefstallen beveiligen kunnen. In de bewaking door de politie stellen zij geen vertrouwen; zij zeggen zelfs, hoe meer politie, des te meer diefstallen. Wat zij verlangen is, dat opnieuw, zooals in den goeden ouden tijd, de wachthuizen in eere hersteld worden. Zij beweren, dat vroeger, toen deze nog bestonden, en er minder politiepersoneel was, er minder diefstallen voorkwamen dan nu met zooveel meer politieambtenaren en beambten.

Gul N.-I. De „Pewarta Soerabaja” vermeldt, dat in tlaatst van December 1914 een vergadering werd gehouden ten huize van den Resident van Soerabaja van het comité tot ondersteuning van noodlijdenden in Holland en Indië en voor de Belgen. In totaal werden reeds ontvangen:

Van de Arabieren	f 10981.—
„ „ Armeniënen	„ 13855.—
„ „ Chinezen	„ 18854.—
„ „ Bengaleezen	„ 1750.—
„ „ Europeanen te Soerabaja	„ 61160.28
„ mevrouw H. te Prigen	„ 205.—
„ de Inlanders	„ 2899.75
Uit de afdeeling Sidoardjo	„ 2411.15
„ „ Djombang	„ 4818.19
„ „ „ Grisee	„ 1489.72
Totaal.....	f 118424.09

Aan kosten van postzegels enz. werd opgegeven een bedrag van f 275.—. Voor de behoeften van Soerabaja werd afgehouden een som van f 207, terwijl naar Holland f 100,000 werd overgemaakt. Nu is er nog f 17962.09 in kas.

Over den Oorlog. Sedert de deelneming van Turkije aan den oorlog is, volgens de Perniagan, de toeloop van Inlanders naar de bedehuizen zeer toegenomen en zijn zij in hooge mate „sombong” (hoovaardig, arrogant en pedant) geworden. Een staaltje: Een jongen (huisbediende) die voor zijn heer een sado (huurrijtuig, dos à dos) moest halen, kreeg van den koetsier ten antwoord: Ik wil niet voor de Hollanders trekken; zij betalen niet genoeg!

Al is Japan ook met Duitschland in oorlog en heeft het Tsjingtau op de Duitschers veroverd, toch kan niet bepaald gezegd worden — alzo de „Perniagan” — dat deze beide staten een onverzoenlijken haat tegenover elkaar hebben. Wel is waar zijn de Duitschers nu op Japan vervolgen, dat het de Triple entente geholpen heeft in dezen tegenwoordigen krijg, maar in Japan zelf worden de Duitschers met voorkomendheid behandeld en wordt terdege gewaakt, dat hun geen letsel bekomt. De Duitschers kunnen in Japan komen en gaan, zooals zij willen; zij worden door niemand gehinderd, hun handel wordt daar op denzelfden voet gedreven alsof er tusschen de beide rijken geen oorlog bestond. Kortom in Japan zelf bemerkt men niets van een vijandige houding tusschen Japanners en Duitschers. Toen Tsjingtau gevallen was en men daarover allerwege in Japan luide feest vierde, moesten op last van hoogerhand alle patriotische betoelingen op plaatsen waar Duitschers woonden of hunne toko's enz. hadden, achterwege blijven. Te Kobe bijv., waar verschillende Deutsche wijken aangetroffen worden, werden geen festiviteiten voor deze gelegenheid gehouden. Toen het beleg voor genoemde plaats geslagen werd, hebben de Japanners zorgvuldig gewaakt, dat de Duitschers, die geen werkzaam aandeel in den strijd konden hebben, zooals ouden van dagen, vrouwen en kinderen, geen leed zouden ondervinden, terwijl de zieken en gewonden onder de Duitschers liefderijk verpleegd werden in Japan. Ook de Deutsche professoren zijn op hun post aan de respectieve hoogeschoolen gebleven. Van eenige vijandige of verraderlijke handeling van Japanners tegenover Duitschers onder elkaar was zelfs geen sprake. Tijdens den oorlog van Japan en China in de jaren 1895/96 konden ook de Chinezen ongestoord in Japan blijven. Zij ondervonden daar toen dezelfde behandeling als nu de Duitschers. Duitschland, dat zoo afgeeft op het gele ras, kan nu getuigen, hoe dit volk tegenover zijne vijanden optreedt, die genoodzaakt zijn in zijn land verblijf te houden. Het blanke ras kan hieraan een voorbeeld nemen. Zou het daartoe wel in staat zijn? vraagt het blad.

Een vreemde zaak. Volgens de „Pewarta Soerabaja” hebben eenige maanden geleden de Chinezen te Djokdjakarta een afdeling opgericht van de Soe Po Sia vereeniging. Een Sinkèh hield daar een lezing, waarin nog al geprononceerd vijandige gevoelens tegenover Joe an Sh i K a i n, president der Chineseche republiek, kenbaar werden gemaakt. En blijkbaar moeten de leden van Soe Po Sia niets van dezen president hebben. Van deze lezing kwam een verslag voor in een te Batavia verschijnend Chineesch blaadje, dat de aandacht trok van den heer E z e r m a n, ambtenaar voor de Chineseche zaken aldaar, die toen het Bestuur daarvan rapporteerde. Nu staat dit blaadje niet in een goeden reuk bij de politie. Eens heeft het den naam van genoemden president in Chineseche letters zoodanig gedrukt, dat daaruit een hond te teekenen viel. Aan den kapitein der Chinezen te Djokdja werd een onderzoek opgedragen naar het verhandelde op de vergadering, waarin bovenbedoelde lezing gehouden werd. Verscheidene Chinezen werden diensgevolge gehoord; maar de Singkèh, die de beleedigende taal had uitgesproken, was nergens meer in Djokdja te vinden.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Onderzoek mindere welvaart.

Door de thans ontbonden commissie van het onderzoek naar de mindere welvaart der Inlandsche bevolking op Java en Madoera zijn weder eenige publicaties in druk uitgegeven, n.l.:

IX b². Verheffing van de Inlandsche vrouw. Deel VII van het overzicht van enz. de economie van de desa (Slotbeschouwingen, derde gedeelte).

XI. Voorstellen en besluiten der Welvaartcommissie in 1914.

XII. Oorzaken der mindere welvaart.

Xa—c. De volkswelvaart op Java en Madoera. Eindverhandeling van 't onderzoek naar de mindere welvaart der Inlandsche bevolking. 3 deelen.

Hieronder volgt een kort overzicht van den inhoud van de deelen Xa—c (de eindverhandeling dus); van de overige geeft de titel den inhoud weer. Xa bevat, behalve de aanleiding tot 't welvaartsonderzoek en zijn verloop, een overzicht van den gang der volkswelvaart van 1804 af, dus loopende over een tijdvak van ruim een eeuw. In Xb worden aangegeven de invloeden van het financieel beheer op de welvaart en aangewezen de hoofdoorzaken van de mindere welvaart. Xc bevat bijlagen, waarin overzichten van de gunstige en ongunstige jaren van 1849 tot 1910, van de maatregelen genomen tot verbetering van de economische toestanden der inl. bevolking in de jaren 1816—1892 en verder o.m. een overzicht van den inhoud der welvaartverhandelingen.

Nederland en de Islam.

Bijna 4 jaren geleden verscheen de 1e druk van Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje's „Nederland en de Islam”, een 4-tal voordrachten, gehouden in de Nederlandsch-Indische Bestuursacademie. Van dit veel besproken boek is thans (bij E. J. Brill te Leiden) een 2e druk verschenen. Bestond de 1e uitgave uit de navolgende hoofdstukken: 1. De verbreiding van den Islam, inzonderheid in den Oost-Indischen Archipel, 2. Kenschetsing van het stelsel van den Islam, 3. De Nederlandsche koloniale regeering en het stelsel van den Islam, 4. Nederland en zijne Mohammedanen, de geleerde schrijver heeft aan den 2en druk een nieuw hoofdstuk toegevoegd, getiteld: „Duitschland en de heilige oorlog”, hetwelk reeds, in „De Gids” verscheen onder den titel: „Made in Germany”.

Naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea.

Prof. Dr. d. Palle maakte als botanicus de derde Nederlandsche expeditie naar het sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea mede. Een onopgesmukt verhaal van de lotgevallen dezer expeditie publiceert hij thans als een deel van het

ERNEST CASSUTTO

TANDARTS

is weder te consulteeren,

FRED. HENDRIKLAAN 45, DEN HAAG.

W. P. de BOCK

PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

BADEN, GEIJSERS.

2.50 Gld. DOUBLÉ BRIL of LORGNET

Ook op voorschrift van H.H. Doctoren.

Alle modellen voorradig. - Reparaties spoedig en billijk.

M. F. BETZ,

Prins Hendrikstraat 30a.

Telefoon 3357.

Stichtsche Hypotheekbank

Boothstraat 15 Utrecht.

5%

PANDBRIEVEN.

Koers van uitgifte 100 %

Verkrijgbaar:

te Utrecht ten kantore der BANK
te Amsterdam bij de Heeren H. OYENS & ZONEN
te Rotterdam bij de Heeren
KRAEMER VAN DER KOOP & Co.
te 's-Gravenhage bij de KORTENAERBANK.

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde

: Gordijnen :

in meer dan 500 dessins

KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

eriewerk „Van reizen en trekken, onder leiding van Jhr. Dr. N. van Suchtelen“.

Tijdschrift van het Binnenlandsch Bestuur.

De inhoud van de Dec.-afl. wordt grotendeels in beslag genomen door een beschouwing van den heer C. Lulofs, getiteld: „Onlusten in de Buitenbezittingen“.

Men weet dat sedert de beëindiging van het groote werk van Gouv.-gen. van Heutsz, het tijdperk der Indische krijgsoverdragen, een periode van betrekkelijke rust is ingetreden. Daarom was het voor velen een tegenvaller, toen in de laatste jaren, en vooral in den allerjongsten tijd, in verschillende gewesten der Buitenbezittingen opnieuw verzet uitbrak, hoewel nergens van zeer ernstigen aard.

Uitvoerig gaat de heer L. in verband daarmee na in welke streken dat verzet zich heeft geopenbaard, in welke mate en met welk verloop, om daarna de oorzaken er van op te sporen en aan te geven de gedragslijn, die z.i. daartegen behoort te worden gevolgd.

In zijn opgave is het gewest Atjeh en Onderhoorigheden niet opgenomen, ten eerste omdat de lijst van onbeduidende incidenten anders een grooten omvang zou hebben genomen ten tweede omdat de ongeregelde toestanden in Atjeh, als gevolg van historische oorzaken, een zeer bijzonder karakter dragen en zich kwalijk laten rangschikken tusschen de daden van verzet, elders in den archipel gepleegd.

De heer Lulofs constateert in zijn artikel, waarin hij aan de beschrijving van Atjeh een apart plaatsje geeft, het onmiskenbare feit van een volkomen pacificatie. Hij noemt alle factoren, die daarop geïnfloenceerd hebben, beweert per se, dat men veilig ongewapend overal in Atjeh reizen kan, bespreekt de welvaart, die nu heerscht in dat land en roept dan uit, dat uitingen van individuele moordzucht en de euvelheden van een tijdelijk geformeerd bendetje, ook als het in rustig aspect, dat de Atjehsche samenleving biedt, niet bij aanschouwing kennen, ons onbewogen moeten laten. „Het zijn“, schrijft de heer Lulofs, „de onvermijdelijke makkers van een groot maar gedoofd vuurwerk, hard voor degenen die er toevalligwijds door worden getroffen, maar niets afdoende aan den sedert geruimen tijd ingetreden toestand van volkomen pacificatie“.

Verder bevat deze afl. van het Tijdschr. B. B. het slot van het opstel van W. Lubberink, getiteld „Moederlandsche voorlichting“, waarin de schrijver een schets geeft van het verloop der Indische Partij en — in verband daarmee — van de handelingen van den heer Douwes Dekker.

In de rubriek korte mededeelingen wordt geschreven over verdeling van irrigatiewater en over eene Inlandsche militie. Hierbij eenige nieuwe Indische publicaties in de rubriek Boekveroordeeling aan eene bespreking worden onderworpen.

Een nieuw Indisch landbouwtijdschrift.

Verschenen is het landbouwtijdschrift „Pamimpir Bengoesaha Tanah“, waarvan ons de Hollandsche vertaling werd toegezonden door de uitgevers mij. Vorkink te Bandoeng.

In het Voorwoord zegt de directeur van Landbouw, de heer Lovink, o.m. dat het hem in hooge mate verheugt, dat de inspecteur van het Inlandsch Landbouwonderwijs, gesteund door enkele landbouwkundige ambtenaren van het Departement van Landbouw, het initiatief heeft genomen, om te geraken tot de oprichting van een Tijdschrift, waarin de belangen van den Inlandschen Landbouw zullen worden besproken.

De Regeeringsbemoeiing met den Landbouw heeft toch voornamelijk tengevolge, dat niet alleen in geheel Indië proeven onder deskundige leiding worden genomen, maar ook, dat de verschillende Landbouwkundigen van vele zaken op de hoogte komen, die vroeger niet of slechts zeer onvolledig bekend waren. Nu worden die ervaringen wel in jaarverslagen bekend gemaakt, maar die verslagen zijn niet voor ieder bereikbaar, zoodat tal van wetenswaardigheden voor de practijk niet zoo verspreid worden als overigens wel gewenscht was.

Hierin nu wil de Redactie van genoemd Tijdschrift voorzien, door allerlei belangrijks op het gebied zoowel van Landbouw als wat hiermede samenhangt, in zoo populairen vorm als mogelijk is, onder de oogen te brengen ook van den niet Nederlandsch sprekenden belanghebbende of belangstellende.

Met den heer Lovink hopen wij, dat het streven van Redactie en Uitgeefster met goed gevolg moge bekroond worden en dat dit eerste Nederlandsch-Indische maandschrift, gewijd aan de bevordering van den Inlandschen Landbouw en wat hiermede samenhangt, ertoe moge bijdragen, den belangrijkste tak van volksbestaan tot hooger bloei en ontwikkeling te brengen.

Deze mededeeling is, evenals de volgende, ontleend aan de „Java-Bode“.

Gewestelijk blad.

Verschenen is het „Gewestelijk blad“, uitgegeven voor rekening van het gewest Semarang.

In een handig formaat bevat het eerste nummer verschillende missives van den voorzitter.

Het nummer is uitstekend gedrukt en ziet er goed uit, maar, waar het gewest Semarang toch al met financieelen nood te kampen heeft, zou het misschien verstandiger zijn geweest, dergelijke drukwerken wat goedkoper aan te leggen, te meer toch waar we de vastgestelde verordeningen in de „Javasche Crt.“ krijgen.

Watervoorziening van Batavia.

In de Ingenieur van 20 Febr. is opgenomen het vervolg van de voordracht, gehouden in de vergadering der afd. Ned.-Indië van het Kon. Instituut van Ingenieurs, op 29 April 1914, door den heer F. A. Janssen van Rooij. Dit vervolg is getiteld „Voorontwerp eener bronwaterleiding voor de gemeenten Batavia en Meester-Cornelis. Eenige kaartjes verduidelijken den tekst.“

Europeesch onderwijs in Ned.-Indië.

Ter landsdrukkerij te Batavia verscheen het algemeen verslag van het Europeesch middelbaar en lager onderwijs in Ned.-Indië over het jaar 1912. Verschillende onderwerpen zijn uitvoeriger behandeld dan in vorige verslagen; door toevoeging van platen, plattegronden, graphische voorstellingen en kaarten is getracht een zoo volledig mogelijk overzicht te leveren van inrichting, toestand, geleidelijke uitbreiding en resultaten van het Europeesch onderwijs. Een ander is oorzaak, dat de verschijning van dit verslag belangrijk is vertraagd.

De gambir-cultuur.

Als No. VII der Mededeelingen van het bureau voor de bestuurszaken der Buitenbezittingen, bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau, is verschenen een overzicht van de gambircultuur in de Buitenbezittingen.

Evenals het geschrift over de pepercultuur in de B. B. (afl. V der Mededeelingen), is deze verhandeling samen-

gesteld uit de over dit onderwerp in de „Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel“ verschenen artikelen, hier en daar wat uitgewerkt, in verband met de meerdere gegevens, die sedert (1912) konden worden geraadpleegd.

Voor hen, die het product niet kennen, volgt hier een korte verklaring. Gambir is een artikel dat zoowel op de Indische als op de Europeesche markt een niet onbelangrijke plaats inneemt. Het is een vast extract, dat door indamping van het afkooksel der bladeren van den gambirheester verkregen wordt. In den handel komt het voor onder de namen: gambir, cutah, cutch, catechu en gele cachou. (Cachou = kasjoe is een volksgeneesmiddel tegen verkoudheid). De voornaamste bestanddeelen van de gambir zijn catechine en catechuloizuur, benevens een weinig quercetine, een kleurstof.

Indologenblad.

In No. 7 ontwikkelt de heer ten Siethoff zijn bezwaren tegen het voorgestelde plan van opleiding der a.s. Indische ambtenaren van den heer F. Fokkens. Daar dit plan, volgens den schr., de Indologen voorgoed buiten het studentenleven zou plaatsen, kan hij er niet mee medegaan.

De heer Kat Angelino geeft een beschrijving van de piek van den Tabanan op Bali (2400 M. hoog) welke hij kortgeleden heeft bestegen.

Verder bevat dit Nr. o.m. het overzicht eener lezing van den heer H. Carpentier Alting, over het Volkscredietwezen in Ned.-Indië.

De handel en scheepvaart van Ned.-Indië.

In het Nr. van 15 Febr. j.l. van het Nederlandsche Zee- en Handelsblad publiceert de heer J. Scheltema de Heere het eerste gedeelte eener beschouwing over den handel en de scheepvaart in Ned.-Indië, gedurende de eerste paar maanden van den oorlogstoestand.

De derde Opiumconferentie.

Het eerste gedeelte van het verslag der in het vorig jaar te 's-Gravenhage gehouden internationale opiumconferentie is verschenen, gedrukt in de Fransche taal.

De titel luidt: Troisième Conférence internationale de l'Opium. La Haye 15—24 Juin 1914. Actes et documents. Procès-verbaux officiels. (Ministère des Affaires étrangères). La Haye, Imprimerie Nationale.

Teysmannia.

Hoofdinhoud van afl. 10, jaarg. 1914. De besmettelijke veeziekten, genoemd in de wet op de veerartsenijkinge in Ned.-Indië, door Dr. H. J. Smit. — Cypridium, door H. J. Wignan Jr. — Het Rubber-congres te Batavia, door Dr. J. J. B. Deuss. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

De Indische Mercuur.

No. 7 van de Indische Mercuur bevat geen oorspronkelijke artikelen, slechts overzichten van verschenen geschriften of voordrachten. Lezenswaardige gegevens bevatten de vaste rubrieken: De overzeesche handel en de oorlog; kleine mededeelingen en kultuurberichten.

Naamlijst van nieuw toetreden leden.

	Contributie
Mevr. de Wed. A. J. Imminck, Den Haag,	f 2.50
Mr. J. van Praag, Rechter, Paramaribo,	„ 2.50
Mevr. C. Booij, geb. Kleneke, Haarlem,	„ 2.50
Mejuffr. J. E. G. van Lookeren, Onderwijzeres, Den Haag,	„ 3.—
Mevr. E. A. Baronesse van Heeckeren van Molecaten, geb. Holle,	„ 2.—
E. A. A. van Heeckeren, Rotterdam,	„ 3.—
J. C. H. Friederich, Kantoorchef P. en T. N.-I., Leiden,	„ 2.50
J. Vis Azn., Wormerveer,	„ 2.50
J. Schuurman, Bussum,	„ 2.50
E. H. Begeman, Oud-Direct. Kon. Ned. Machinefabriek, Helmond,	„ 2.50
Mej. J. Himpe, Breda,	„ 2.50
H. van Ree, 1e Luit. Intend. Staf 3e Devisie,	„ 2.50
B. Th. Booije, Deventer,	„ 2.50
Mr. G. Vissering, Pres. Nederl. Bank, Amsterdam,	„ 10.—
Mevr. de Wed. A. K. Ders, Den Haag,	„ 2.50
Jhr. Mr. van Asch van Wijck, Lid Hof v. Just., Paramaribo,	„ 2.50
M. Feddema, Groningen,	„ 2.50
Gouvernements Secretaris, Paramaribo,	„ 2.50
Dr. Ph. S. van Ronkel, Den Haag,	„ 3.—
L. E. Dom, Den Haag,	„ 2.50
J. A. den Hartog, Den Haag,	„ 2.50
A. J. van Vessem, Utrecht,	„ 2.50
Mr. J. Barlagen Bussemaker, Raadsheer-Hoog. Ger. N.-I., Amsterdam,	„ 5.—
F. W. A. Creutzberg, O.-I. Ambt., Leiden,	„ 2.50
Mr. J. C. L. Cambier, Rechterl. Ambt. N.-I., Den Haag,	„ 2.50
N. E. Henriquesz, Alphen a. d. Rijn,	„ 2.50

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Ex-

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

Vleeschhouwerij en Spekslagerij

GEBR. DE RIDDER,

Valeriusstraat hoek Dunklerstraat. - Den Haag.

Tel. Interc. 2648.

Specialiteit in fijne soorten Worst- en Vleeschwaren.

EIGEN SANITAIRE KOELINRICHTING.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELIJK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, SPAANSCH, ITALIAANSCH.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

— OVER DE WAALSCHER KERK —

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. H 7857

CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal Adres.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOOGINNELAAN 103-105-107

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND

van 10 tot 4 uur.

portblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingstbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

In de leeszaal, Heulstraat 17, Den Haag, liggen ter lezing:

1. Verslag van de Welvaartcommissie:
  - IXb. Verheffing van de Inlandsche vrouw;
  - Xa. b en c. Eindverhandeling;
  - XI. Voorstellen en besluiten der commissie;
  - XII. Oorzaken der mindere welvaart.
2. Nederland en de Islam door Prof. Dr. C. SNOECK HURGRONJE, 2e vermeerderde druk.
3. Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation, No. 12.

Van de Afd. 's-Gravenhage:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING, op *Vrijdag 26 Februari 1915*, 's namiddags 8 uur, in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

Punten van behandeling: 1. Jaarverslagen over 1914. — 2. Rekening en Verantwoording over 1914 — 3. Het vaststellen der begroeting voor 1915. — 4. Overlegging van het Proces Verbaal over het gehouden beheer van de Penningmeesteres. — 5. Verkiezing van 3 Bestuursleden, wegens periodieke afreding van Mevr. M. TEN BOSCH—BOSSCHER, Mej. M. M. G. MAARSCHALK, den Heer A. A. C. HARTING. — 6. Verkiezing van een afgevaardigde voor de Alg. Vergadering van het Hoofdbestuur. — Rondvraag.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeling Apeldoorn.

ALGEMEENE VERGADERING op *Vrijdag den 26n Februari 1915*, ten 8 ure n.m., in het Hotel Oranjepark.

Punten van Behandeling: 1. Jaarverslag. — 2. Rekening en Verantwoording. — 3. Verkiezing van een lid van het Bestuur der Afdeling. — 4. Verkiezing afgevaardigde voor de Algemeene Vergadering der Vereeniging. — 5. Opmaken lijst van candidaten voor een plaats in het Hoofdbestuur. — 6. Uitgeleende boeken aan de Openbare Leeszaal.

Namens het Bestuur,
De Secretaris,
H. GERDES OOSTERBEEK.

Van het Informatie-bureau: (Heulstraat 17, Den Haag).

Leeraar voor het Middelbaar Technisch Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Voor het middelbaar technisch onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een electro-technisch ingenieur of een werktuigkundig ingenieur met praktische ervaring op electro-technisch gebied.

- Aan de uitzending is verbonden:
- a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ad f 1000 (een duizend gulden);
  - b. overtocht als gouvernementspassagier der 1ste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;
  - c. eene voorloopige bezoldiging van f 150 (honderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de activiteitsbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat;
  - d. indien de uit te zenden leeraar gehuwd is uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De bezoldiging bedraagt f 450 (vierhonderd vijftig gulden) 's maands, met eene tweejaarlijkse traktementsverhoging van f 100 (honderd gulden) 's maands en vier driejaarlijkse traktementsverhogingen van f 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum traktement van f 850 (achthonderd vijftig gulden) 's maands. Zij, die zich in genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Maart 1915, bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van de vereischte stukken.

Bouwkundige Ingenieurs voor Nederlandsch-Indië.

Ter benoeming tot ingenieur voor de gouvernementsgebouwen in Nederlandsch-Indië worden gevraagd bouwkundige ingenieurs, in het bezit van het diploma, bedoeld bij art. 113 der Hoogeronderwijswet (Staatsblad 1905, no. 181).

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, met de vereischte stukken.

- Aan de uitzending is verbonden:
- a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, e.g. ook voor het wettig gezin;
  - b. eene vergoeding voor uitrustingskosten, ten bedrage van f 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);
  - c. eene voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande met den dag van inschepping tot dien waarop de activiteitsbezoldiging ingaat;
  - d. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en Wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De bezoldiging van een ingenieur voor de gouvernementsgebouwen bedraagt f 400 's maands, welke door 2 tweejaarlijkse verhogingen en 4 driejaarlijkse verhogingen, elk van f 100 's maands, tot f 1000 's maands kan stijgen.

Na 3 jaren actieven dienst op de evengenoemde maximumbezoldiging van f 1000 's maands kunnen de ingenieurs voor de gouvernementsgebouwen in geval van ijverige en trouwe plichtsbetrachting en bij voldoende bekwaamheid, benoemd worden tot hoofdingenieur voor de gouvernementsgebouwen, op eene bezoldiging van f 1200 's maands, met dien verstande, dat niet meer dan één ambtenaar van dien rang in actieven dienst kan zijn.

Voor verdere bijzonderheden zie „Nederlandsche Staatscourant" van 13 Februari 1915, No. 37).

Officieele Berichten.

Uit de *Javasche Courant* van 15 Januari 1915, No. 5.
Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 9 m. verlof aan den veearts J. D. van den Bergh, 8 m. aan de onderwijzers J. Nooy en S. Hartog, 8 m. aan den leeraar J. N. de Jel en A. Gobée.

Ontslagen: op verzoek eervol de opziener C. L. Verdier, de bureauklerk mej. B. Ch. G. van Hees Meijer.

Benoemd: tot resident van Menado W. F. J. Kroon, tot assistent-resident van Boni E. Perelaer, tot botanist voor de Java-flora C. A. Backer, tot administrateur Dep. v. Onderwijs en Eeredienst P. de Man en J. W. Sanders, tot onderwijzeres 1e kl. mej. P. S. W. Slors, tot id. 2e kl. mej. E. M. d'Ancona, tot id. 3e kl. te Poerwodjo mej. W. J. F. Klatt, te Grisee mej. H. G. Burger, te Soerakarta mej. W. S. Provoost, tot commies S.S. op Java B. P. J. Krohn en W. R. H. W. V. von Gabain, tot stationscommies Ph. H. Halsamer, G. A. Pesch, A. Mundler en O. Brouma, tot wedono in de res. Batavia Mas Raiman.

Gesteld: ter beschikking van den Algemeenen Secretaris J. M. Kiveron, van den Directeur der B.O.W., B. Mulder en J. H. Antonisse.

Ingetrokken: het besluit waarbij J. A. Einthoven is benoemd tot ass.-resident van Boni.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de verpleegster 1e kl. mej. E. V. A. Bauer, de kolonel-hoofdintendant, chef van den intendance A. F. L. Faubel.

Uit de *Javasche Courant* van 19 Januari 1915, No. 6.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den commies G. G. A. Westhoff, den controleur A. M. van der Elst, 11 m. aan den secretaris J. C. Brinks, 8 m. aan den onderwijzer J. Th. Westendorp, 11 m. aan den id. K. A. Piek, 1 jaar aan Mr. G. G. van der Kaaden.

Benoemd: tot hoofdmechanicus bij de Banka-tinwinning H. P. Hooghwinkel, tot landbouwleeraar M. B. Smits en A. J. Koens, tot voorzitter van den landraad te Soerabaja Mr. G. von Faber, te Djember Mr. J. J. de Flines, tot inspecteur bij den post- en telegraafdienst A. A. de Wolff, tot Ien commies J. H. G. Hampel, tot alg. ontvanger 3e kl. E. R. Klerks, C. B. Cramer en W. A. J. Noordhoorn, tot patih van Probolinggo Mas Djojo di Prodjo, tot controleur in de res. Soerakarta H. P. Coors, in Atjeh A. Barthelémy, in de res. Oostk. van Sumatra H. M. Lublink Weddik, tot onderwijzer te Lamongan L. A. Slot, tot onderwijzeres te Toeban mej. A. M. J. Mattern, tot onderwijzer te Djokjakarta P. J. Ramaeckers, te Poerwokerto H. H. Korsten, te Demak P. de Jong, te Tegel C. Koppe, tot onderwijzeres te Banjoemas mej. E. Hofland, te Modjokerto A. P. Russon.

Overgeplaatst: naar Buitenzorg de onderwijzeres A. M. Witbols Feugen, naar Makassar mej. P. S. W. Slors, naar Bandoeng mej. E. M. d'Ancona, naar Batavia mevr. J. W. C. Roes-van der Aa.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den kapitein M. J. M. van Woerkom.

Bevorderd: tot Ien luit. der inf. E. J. van Aarem.

Ontslagen: op verzoek eervol de militair-architect H. Dijkers.

Overgeplaatst: naar Batavia de off. v. gezondh. Dr. T. Eernstman, naar Koeta-Radja de id. Dr. F. W. v. Haeften, naar het 16e bat. de kapitein H. Helb en de 1e luit. Jhr. O. van der Wyck, naar Borneo de kapitein G. L. N. Britt, naar Meester-Cornelis de off. v. gezondh. P. E. Maier, naar Timor Koepang de id. A. J. Jochems, naar Tjimahi de id. M. Meijers, naar Atjeh de id. Dr. C. E. J. Heberlein, naar Batavia de id. J. v. d. Werff, naar Soerabaja de id. A. W. v. Haeften, naar Atjeh de id. P. A. J. Koot en P. Broetjes.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

G. ZUURING, Fred. Hendriklaan 121
: Telefoon Schev. 951
AMEUBLEMENTEN IN ALLE STIJLEN EN PRIJZEN

— KLEEDJES, KUSSENS, THEEMUTSEN —
POTTERIE UIT VERSCHILLENDE FABRIEKEN
— — — KLEINE MEUBELEN — — —

Behangerij - Stoffeerderij - Beddenmakerij - Reparatiën.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

VERKOOPHUIS „HAGA“

STILLE VEERKADE 6-8. TELEFOON 8010

Levering op gemakkelijke betaling-
conditiën van Dames-, Heeren- en
Kinderkleding. — Meubilering.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
Nieuwendijk 184.

DEN HAAG
Veenestraat 15.

HOORN
Grootte Noord 9.

LEEUWARDEN
Nieuwe Stad 94.

GRONINGEN
Heerenstraat 24
en 59.

ONZE GEMAAKTE

**HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING**

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

Algemeene Boekhandel
en
Advertentie-Bureau
van
FIRMA L. J. C. BOUCHER,
Noordeinde 64c. - Den Haag.
Levering van alle binnen- en buitenlandsche Boeken
en Tijdschriften.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER

Verlangt Gij heerlijk croquant Brood, vraagt dan ons
FRANSCH BROOD
WEENER BROOD

LEESBIBLIOTHEEK
in 4 talen,
(de nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen)
Leesprijs 5 cents per deel voor de eerste week,
voor iederen dag langer 1 cent bijbetalen.
Boek- en Kantoorboekhandel
E. VAN ANDEL,
WEIMARSTRAAT 16a, bij de Suezkade. DEN HAAG
ADVERTENTIE-BUREAU.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te be-
komen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitse- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen.	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor
hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de
opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene ver-
andering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling;
voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

**OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor
het geven van privaattlessen in Indische talen.**

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden,	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	{ Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	{ Maleisch, Soendaneesch, Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der
Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag,
zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent
voor frankeerkosten.

b. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent
voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma
MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. **Onze West:**
- I. De Kolonie Suriname**, door REMAN IRÜS;
II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
- No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.
Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electricch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen
ook in echt Jaeger

De Nieuwe Meubel- en Spiegelmagazijnen
van **C. D. KREEFT**,
Nieuwstraat 21 Den Haag Telefoon 2638.

COMPLETE
MEUBILEERING

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

Sigaren Ex- en Import Maatschappij
v/h L. LANGE.

Leverancier van Z. K. H. Prins
Hendrik der Nederlanden.
Hertog van Mecklenburg, enz.

Lange Voorhout 86, 's-Gravenhage.

SPECIALE VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
HOOGFIJNE LICHTRE BREMER SIGAREN
GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur **PIANO'S** van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. C. H. JANSEN,
Kantoorboekhandel.
Aert v. d. Goesstraat N°. 37
TELEFOON SCHEV. 495.

C. A. VAN MONSJOU. VALKENBOSCHPLEIN 15
DEN HAAG.
TELEFOON 2167. **Horloger - Opticien.**

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL.
Grand Salon de Rafrâchissements NOORDEINDE 44,
Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende
Indische SPEKKOEK à f 1.20.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Onze nieuwe collecties
Lingerie
voor Dames en Kinderen
zijn gereed.

E. VAN FURTH, Kleermakerij
Heerengracht 1. — Den Haag — 1ste Etage
Extra abonnement voor 2 jaar . . . f 5.- per maand.
twee Costuums
een Demi-saison
twee Pantalons } OF { twee Costuums.
een Winterjas.
een Pantalon.
De goederen blijven het eigendom der geabonneerden.
EXTRA ABONNEMENT VOOR DAMESKLEEDING. ZELFDE CONDITIËN.

P. G. JANSEN'S
Luxe Verhuur Auto's.
Eenig adres:
KONINGINNEGRACHT 1c,
over Hoofdingang Dierentuin.
Men lette op Telefoon No.
H 852 en H 404
Auto's voor Trouwgelegenheid
en
Maand-Auto's.

E. VAN DER HORST,
BURGWAL 8 bij de Wagenstraat.
DEN HAAG.

Van af MAANDAG 1 Maart .....
GROOTE UITVERKOOP
voor de helft der gewone prijzen.

EFFEN ZIJDE in zwart en alle kleuren zoals: Vertige
— Messaline — Regence — Eponge — Crêpe de chine
— Shantung — Covercoats en Lakens, welke de arti-
kelen zijn die gedragen worden in deze critieke tijden.
Alle goederen, niet naar genoegen zijnde, worden gaarne omgeruild.

Indisch Restaurant
Vereeniging „OOST EN WEST“
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE
GROOTE VERSCHIEDENHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding ver-
zekerd.
Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALL.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en
Gebakken met verhooging van bezorgloon.

„Het Blousen-Huis“
Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.
Specialiteit: BLOUSES, COSTUUMROKKEN, PEIGNOIRS.
Wegens Uitbreiding
Totale Uitverkoop.
Alle genres ook in extra groote maten.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN
VELP — STEEG — ELLECOM — DIENEN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.
Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.